

Το κίνημα «Δεν πληρώνω»

του Χρίστου Στεργ. Μπελλέ

Τήνος, 1833. Το νεοσύστατο ελληνικό βασίλειο θορυβήθηκε σφόδρα απ' τον ξεσηκωμό των κατοίκων του νησιού, με απαίτηση την απαλλαγή απ' τους φόρους. Κήρυξε στρατιωτικό νόμο και τα συμπαρομαρτούντα στρατοδικεία καταδίκασαν τους πρωταίτιους της ανυπακοής (16 δημογέροντες). Προληπτικά συνελήφθησαν οι κυριότεροι οπλαρχηγοί του «ρωσικού» κόμματος, με κορυφαίους Θεόδωρο Κολοκοτρώνη και Δημήτριο Πλαπούτα.⁽¹⁾

Τορίνο, 1974. Μια αυγουστιάτικη Δευτέρα, οι εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν αύξηση 30% στα λεωφορειακά εισιτήρια. Συστήθηκαν επιτροπές εργαζομένων, στήθηκαν πανό ανυπακοής και τυπώθηκαν εισιτήρια με την παλιά τιμή. Σε λίγο, μπροστά στην οργή των εργαζομένων η Εταιρία υποχώρησε ατάκτως.

Το ίδιο έτος, η Κρατική Εταιρία Ηλεκτρισμού στις βιομηχανικές περιοχές Τορίνου-Μιλάνου μειώνει κατά 25% την τιμή ρεύματος στους βιομηχάνους και την υπεραυξάνει στους εργαζόμενους. Συγκροτούνται και πάλι άμεσα από τους εργαζόμενους «επιτροπές αυτομείωσης», μαζεύουν τους λογαριασμούς και τυπώνουν πάνω τους νέο ποσό μειωμένο κατά 50% (συνυπολόγισαν υπεραξία). Με αρωγούς τους υπαλλήλους της Εταιρίας, που δεν τους έκλειναν το ρεύμα, ανάγκασαν την Εταιρία να ανακρούσει πρύμνα. Τα παθογόνα της αυτομείωσης έπληξαν τη μια πόλη μετά την άλλη. Το κίνημα αυτό, δυστυχώς, προδόθηκε από τη συνδικαλιστική ηγεσία, που συνδιαλλάχτηκε με την Κυβέρνηση.

Απροσμέτρητα παραδείγματα ανυπακοής στις ιστορικές ειδήσεις. Ο παρονομαστής τους κοινός: ανησυχία, ταραχή, φόβος στους κρατούντες. Το ντόμινο ανυπακοής ο εφιάλης τους. Ακόμα κι ο Μαχάτμα Γκάντι στον αγώνα του για εθνική ανεξαρτησία, στην ανυπακοή, κύρια, στήριξε την περί «μη βίας» φιλοσοφία του.

Θα επικεντρωθώ στο κίνημα «Δεν πληρώνω» με άρνηση καταβολής εισιτηρίων σε αστικές συγκοινωνίες και διόδια, προς το παρόν... Πρόκειται για κίνημα «πολιτικής ανυπακοής» στα πλαίσια της αυτοοργάνωσης και αυτοάμυνας, χειραγώγητο, ακηδεμόνευτο, αποδηγέτητο από κόμματα και ποικιλώνυμες εξουσίες, γι' αυτό απρόβλεπτο κι αστάθμητο. Κίνημα ορμέφυτο, πολύχρωμο, ετερόκλητο, κλήρα των καιρών, που γεννήθηκε απ' το έλλειμμα εμπιστοσύνης της κοινωνίας στους θεσμούς – και κύρια τους πολιτικούς – που σε συνδυασμό με τη γενική κρίση, προκαλεί οσμές ανέλεγκτου βεληνεκού. Η άρνηση, αρχικά, για παράδειγμα, κάποιων τολμητών εξελίσσεται στη συνέχεια σε ποτάμι οργής ανήμερο. Η Ιστορία, ως γνωστόν, αρέσκεται στις εκπλήξεις, μεταμορφώνοντας το ελλάσσον σε πυρακτωμένο μείζον.

Δε θα σταθώ στη βαθυστόχαστη απόφαση του “αριστερού,, Σπύρου Βούγια: «Κίνημα απολίτικο που στηρίζεται στη φιλοσοφία του τζάμπα» ούτε στους ξύλινους, αδόκιμους χαρακτηρισμούς του σοσιαλιστή (νέας κοπής) Γιώργου Πεταλωτή: «Αντίσταση και μαγκιά», μιας και η Ιστορία έχει ανάγκη και από κομπάρσους. Θα σταθμίσω, όμως, τα λόγια του Δημήτρη Ρέππα: «Τζαμπατζήδες με αντικοινωνική

συμπεριφορά», ασύμβατα με την ιστορία, κουλτούρα, φιλοσοφία του. Γνωρίζει ο οτρηρός υπουργός πως η Πολιτεία, πέρα των άλλων, διαπαιδαγωγεί και πως το φωτοστέφανο του «τζαμπατζή», «μπαταξή» και «αντικοινωνικού» της πάει γάντι. Στα περβόλια των κρατικών Εδέμ το «αρνούμαι να πληρώσω» γίνεται λάβαρο, βίωμα (χρονίζει η αναμονή πληρωμής νέων συντάξεων, δίχρονο το «περίμενε» για εφάπαξ, χιλιάδες οι απλήρωτοι εποχικοί, συμβασιούχοι, απολυμένοι, απλήρωτα φαρμακεία, παρακράτηση επιστροφής φόρων και μύριες τόσες «κατά συρροήν και κατ' εξακολούθησιν» παρεμφερείς αμαρτίες).

Ο κρατικός μηχανισμός ante portas, για ενσωμάτωση, απειλή, ποινικοποίηση, καταστολή. Στυγερή, αποκρουστική η κουκούλα της εξουσίας ασύστολα βαφτίζει τη βία της νόμο και την «αντίστασή» μας έγκλημα. Ο φόβος ανελέητο όπλο στην εξουσιαστική φαρέτρα και συνάμα το αβάσταχτο μαρτύριο της, που ενίοτε μεταλλάσσει αυτεπίστροφο. Η κοινωνική, όμως, διαχείριση του φόβου αποτελεί εξαιρετικά δύσκολη, επικίνδυνη, απρόβλεπτη υπόθεση και μάλιστα: όταν το κοινωνικό περί δικαίου αίσθημα δοκιμάζεται και προκαλείται βάνουσα: όταν το δίκαιο του δυνατού αποτελεί νόμο: όταν αλογάριαστοι άνθρωποι ταπεινώνονται ασύστολα απ' τη συστημική ισχύ κι αλαζονεία: όταν η υποτίμηση κι ο βιασμός της ανθρώπινης νοημοσύνης έχει όρια: όταν εκείνος που δεν έχει να χάσει τίποτε είναι πιο επικίνδυνος απ' αυτόν που έχει να χάσει τα πάντα.

Όταν σείεται συθέμελα το οικοδόμημα, δύο, κύρια, είναι οι ιστορικές παρακαταθήκες-όπλα. Η πρώτη απ' το διαχρονικό Όσκαρ Ουάιλντ: «η ανυπακοή αποτελεί αρχέγονη αρετή του ανθρώπου. Δια της ανυπακοής γεννήθηκε η πρόοδος, δια της ανυπακοής και δια της εξεγέρσεως». Από τα χείλη του μεγάλου ιστορικού, Χάουαρντ Ζιν, η δεύτερη: «Η δημοκρατία υφίσταται τότε μόνο που το κίνημα των “κάτω,, έρχεται με δύναμη κι αποφασιστικότητα για να ισορροπήσει κάπως τις ανισότητες και αδικίες των “πάνω,, ». Ο έχων ώτα ακούειν, ακουέτω...

---

(1) Ελευθέριος Σκιαδάς, «Δημοκρατία», 4/2/2011.